

Sygn. akt III AUa 590/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 kwietnia 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Marta Fidzińska - Juszcak (spr.)
Sędziowie:	SSA Monika Kowalska SSA Ewa Drzymała
Protokolant:	st.sekr.sądowy Mariola Pater

po rozpoznaniu w dniu 3 kwietnia 2013 r. w Krakowie

sprawy z wniosku **M. R.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w K.**

o emeryturę

na skutek apelacji organu rentowego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w K.

od wyroku Sądu Okręgowego w Kielcach Wydziału VI Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 6 lutego 2012 r. sygn. akt VI U 1401/11

z m i e n i a zaskarżony wyrok i oddala odwołanie.

Sygn. akt III AUa 590/12

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 21 września 2011 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. odmówił M. R. przyznania emerytury.

Wyrokiem z dnia 6 lutego 2012 r. Sąd Okręgowy w Kielcach VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zmienił powyższą decyzję w ten sposób, iż przyznał M. R. emeryturę od dnia 27 maja 2011 r.

Sąd Okręgowy ustalił, że M. R., urodzony (...), w okresie od dnia 14 kwietnia 1979 r. do dnia 31 grudnia 1982 r. był zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy w Przedsiębiorstwie (...) w C.. Pracował wówczas jako kierowca samochodu ciężarowego marki (...) z przyczepą o łącznej ładowności 14-18 ton. Miejscem pracy wnioskodawcy była placówka terenowa znajdująca się przy fabryce pustaków w Ż.. Do jego obowiązków należało rozwożenie wyprodukowanych pustaków oraz transport materiałów niezbędnych do ich produkcji (niejednokrotnie w drodze powrotnej, po zrealizowaniu zamówienia przewoził węgiel). Do obowiązków wnioskodawcy należały także czynności związane z codzienną obsługą użytkowanego samochodu oraz w razie potrzeby - wykonywanie drobnych napraw, np.

resorów, hamulców, wymiana uszkodzonych opon oraz obsługa kompresora. Wnioskodawca na dzień 1 stycznia 1999 r. udowodnił 26 lat, 1 miesiąc oraz 6 dni, okresów składkowych i nieskładkowych, w tym 15 lat, 10 miesięcy i 7 dni stażu pracy w szczególnych warunkach.

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił na podstawie: zeznań M. R. oraz zeznań świadków A. Ż. i J. M., a także akt ZUS.

Mając na uwadze powyższe Sąd I instancji uznał, że wnioskodawca w okresie od dnia 14 kwietnia 1979 r. do dnia 31 grudnia 1982 r. w trakcie zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...) w C. wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracę wskazaną w wykazie A, dział VIII, poz. 2 stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r. Nr 8 poz. 43)

Sąd I instancji przyjął, iż wnioskodawca legitymuje się, wymaganym okresem pracy w szczególnych warunkach, tym samym spełnia wszystkie przesłanki określone w art. 184 w zw. z art. 27 i art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.) oraz przepisach rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. W tym stanie rzeczy Sąd I instancji zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał wnioskodawcy prawo do emerytury, o czym orzekł jak w sentencji na zasadzie art. 477¹⁴§2 k.p.c.

Apelację od powyższego wyroku złożył organ rentowy wnosząc o jego zmianę i oddalenie odwołania. Strona skarżąca zarzuciła naruszenie prawa materialnego, w szczególności art. 184 ust. 1 i 2 oraz art. 32 ust. 1 i 4 i art. 100 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w związku z przepisami rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, a także naruszenie prawa procesowego, tj. art. 233 k.p.c. W uzasadnieniu podniesiono, iż Sąd I instancji bezzasadnie zaliczył wnioskodawcy do stażu pracy w warunkach szczególnych okres zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...) C. w okresie od 14 kwietnia 1979 r. do 31 grudnia 1982 r., mimo iż nie przedłożył on za ten okres świadectwa pracy w warunkach szczególnych, a ze świadectwa pracy, zaświadczenia z dnia 30 sierpnia 2002 r. oraz książeczki ubezpieczeniowej wynika, że w ostatnim okresie był zatrudniony na stanowisku mechanika samochodowego. Strona skarżąca zarzuciła, że w sprawie nie zostało przeprowadzone wszechstronne postępowanie dowodowe, w szczególności nie został dopuszczony dowód z akt osobowych wnioskodawcy, gdyż Sąd I instancji ograniczył się jedynie do akt rentowych oraz złożonych w sprawie zeznań wnioskodawcy i świadków.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jest zasadna.

Istota sporu w niniejszej sprawie sprowadza się do ustalenia, czy wnioskodawca spełnia warunki uprawniające go do otrzymania emerytury na podstawie art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.), w szczególności czy legitymuje się co najmniej 15 letnim okresem pracy w szczególnych warunkach.

Zgodnie z art. 184 ust. 1 cyt. ustawy ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa oraz rozwiązania stosunku pracy - w przypadku ubezpieczonego będącego pracownikiem (ust.2).

Sąd Okręgowy ustalił, że wnioskodawca legitymuje się co najmniej 15 letnim okresem pracy w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze, stąd prawo do przedmiotowego świadczenia mu przysługuje. Sąd I instancji zaliczył bowiem do stażu pracy w warunkach szczególnych okres pracy wnioskodawcy w Przedsiębiorstwie (...) w C. od dnia 14 kwietnia 1979 r. do dnia 31 grudnia 1982 r.

Sąd Apelacyjny analizując zgromadzony w sprawie materiał dowodowy pod kątem zgłoszonych w apelacji zarzutów, uznał za konieczne jego uzupełnienie. W tym celu Sąd zwrócił się do Zakładu Usług (...) Urzędu Wojewódzkiego w K. z siedzibą w C. o nadesłanie akt osobowych wnioskodawcy z okresu zatrudnienia 1979 r.- 1982 r. w Przedsiębiorstwie (...)w C.. Następnie w oparciu o przedłożone akta osobowe ustalił, że wnioskodawca jakkolwiek podjął z dniem 14 kwietnia 1979 r. pracę w/w zakładzie na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego o ładowności powyżej 3,5 tony, to jednakże za spowodowanie wypadku został pozbawiony prawa jazdy, w związku z czym od dnia 15 sierpnia 1979 r. świadczył pracę w charakterze mechanika napraw pojazdów samochodowych W aktach osobowych znajduje się podanie wnioskodawcy (k.54), w którym wnosi o przeniesienie go na stanowisko, mechanika samochodowego. Fakt ten potwierdzają także kolejno zawarte z wnioskodawcą: umowa o pracę z dnia 15 sierpnia 1979 r. (k.52 a.s.) i z dnia 19 sierpnia 1980 r. (k.53 a.s.), na mocy których wnioskodawca kontynuował zatrudnienie w Przedsiębiorstwie (...) w C. na stanowisku mechanika samochodowego. Uznać zatem należy, że wnioskodawca w okresie od dnia 15 sierpnia 1979 r. do 31 grudnia 1982 r. świadczył pracę w Przedsiębiorstwie (...)w C. nie na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego o ładowności powyżej 3,5 tony, tak jak to przyjął Sąd Okręgowy, lecz mechanika napraw pojazdów samochodowych.

W tym stanie rzeczy organ rentowy słusznie kwestionował dokonane przez Sąd Okręgowy ustalenia w zakresie pracy wnioskodawcy w spornym okresie. Sąd ustaleń tych dokonał w istocie tylko i wyłącznie na podstawie zeznań świadków i wnioskodawcy. Jakkolwiek w orzecznictwie Sądu Najwyższego prezentowany jest pogląd, że w postępowaniu odwoławczym przed sądami pracy i ubezpieczeń społecznych w sprawach o świadczenia emerytalno-rentowe dopuszczalne są także inne środki dowodowe niż dowód z zaświadczenia zakładu pracy - np. przeprowadzenie dowodu z zeznań świadków - na okoliczność ustalenia zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (por. uchwały SN z dnia 10 marca 1984 r. III UZP 6/84, LEX nr14625, z dnia 21 września 1984 r. III UZP 48/84, LEX nr 14630 oraz z dnia 27 maja 1985 r. sygn. akt III UZP 5/85, LEX nr 14635), to Sąd I instancji pominął, iż dopuszczalność dowodu z zeznań świadków na okoliczność, która powinna zostać wykazana przy pomocy dokumentów, podlega pewnym ograniczeniom. W powołanej wyżej uchwale z dnia 27 maja 1985 r. Sąd Najwyższy stwierdził bowiem, iż dowód z zeznań świadka jest dopuszczalny tylko wówczas, jeżeli zainteresowany wykaże, że nie może przedstawić zaświadczenia zakładu pracy z powodu likwidacji zakładu pracy lub zniszczenia dokumentów dotyczących takiego zatrudnienia. Dodatkowo Sąd Najwyższy wskazał, iż przepis § 2 ust. 2 rozporządzenia ma znaczenie wyłącznie instrukcyjne w tym sensie, że wskazuje na potrzebę zwrócenia uwagi na wiarygodność dowodów, wśród których w pierwszej kolejności należy dokonywać ustaleń w oparciu o jakąkolwiek miarodajną dokumentację. Dopiero w razie braku takiej możliwości należy skorzystać z dowodu z przesłuchania świadków. Same zeznania świadków, z uwagi na szczególnie i wyjątkowy charakter wcześniejszej emerytury, nie mogą przesądzać o wykonywaniu przez wnioskodawcę pracy w szczególnych warunkach, gdy nie znajdują potwierdzenia w dokumentach pracowniczych zgromadzonych w sprawie (wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 22 lutego 2012 r., sygn. akt III AUa 1734/11). W niniejszej sprawie Sąd Okręgowy niewątpliwie uchybił podstawowym regułom postępowania dowodowego, nie dopuszczając dowodu z akt osobowych. Miarodajność złożonych w sprawie zeznań podważał fakt, iż w świadectwie pracy stwierdzono, iż wnioskodawca ostatnio był zatrudniony na stanowisku „mechanika samochodowego”. Także inne dokumenty, którymi dysponował Sąd I instancji tj. legitymacja ubezpieczeniowa, zaświadczenie z dnia 30 sierpnia 2002 r., poddawały w wątpliwość, iż wnioskodawca przez cały sporny okres zatrudnienia świadczył pracę

w szczególnych warunkach. Niemniej jednak z niewyjaśnionych dla Sądu Apelacyjnego okoliczności, informacje te, zostały przez Sąd I instancji bezzasadnie zignorowane.

Mając na uwadze powyższe Sąd Apelacyjny uznał, że brak jest podstaw do przyznania wnioskodawcy prawa do emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych. Wnioskodawca nie udowodnił bowiem co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Wbrew ustaleniom Sądu I instancji cały okres pracy wnioskodawcy w Przedsiębiorstwie (...) w C., nie zmoże zostać uznany jako praca w warunkach szczególnych, gdyż od 15 sierpnia 1979 r. zajmował on stanowisko, które nie jest ujęte w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze. Ewentualne zaliczenie okresu od dnia 14 kwietnia 1979 r. do dnia 14 sierpnia 1979 r., tj. pracy w charakterze kierowcy samochodu ciężarowego o ładowności powyżej 3,5 tony, pozostaje bez wpływu na istotę rozstrzygnięcia, gdyż okres ten jest za krótki, by nawet łącznie z uznanym przez ZUS okresem pracy w warunkach szczególnych wynoszącym 12 lat, 1 miesiąc i 20 dnia wnioskodawca legitymował się co najmniej 15 letnim stażem pracy w warunkach szczególnych.

Reasumując należy podkreślić, iż brak jest w niniejszej sprawie podstaw do przyznania w oparciu o art. 184 w zw. z art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz przepisy rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze, z uwagi na niespełnienie wymogu 15 letniego okresu zatrudnienia w warunkach szczególnych. Z tego względu Sąd Apelacyjny zmienił zaskarżony wyrok na zasadzie art. 386 § 1 k.p.c., o czym orzekł jak w sentencji.